

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

11. De præcepto Ecclesiastico non disputandi de rebus fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

famulari Iudeis: nam additur, & *Saracenis. cap. Iudeis, 2^a de Iudeis*: Secunda est, præponere Iudeum publicis officiis: nam additur *vel. Paganum, c. cum sit, c. ex speciali, de Iudeis*, quibus adde illa generaliter prohibita, "portare nimirum lignamina, vel victualia, vel arma, &c. ad Christiani nominis inimicos, matrimonia cum infidelibus inire, &c. in *Bulla Carne Domini*."

8. Sed, contra dictas prohibitiones ire, estne mortale? Dico contra has duas postremas esse mortale, quia delatio lignaminum sub excommunicatione lata sententiae Pontifici reservata cavetur in *d. Bulla Coena*: & matrimonium contrahere cum infidelī, non est solum illicitum, sed invalidum ex disparitate cultus, quod est impedimentum dirimens: lege fusiē Sanch. lib. 7. de matr. *a. d. 11.* At eūdem in ceteris non sit universum fulminata excommunicatione, & in aliquibus sit solum ferenda, non facile possumus, ut diximus in *nostro episc. de exp. sacrif. lib. 3. cap. 1. §. 8.* ex ipsa poena gravitatem culpae colligere. Causa Palaus loc. cit. num. 17. docet solum esse mortale delinquere in sex postremis casibus adductis num. 6. quia in illis, tum ex parte materiae, actiones prohibita sunt graves. Sā Genivius v. *Idolatriam*. num. 1. & Arragonius 2. 2. *quasi. 10. art. 9.* putat nunquam esse mortale, nisi ea sit familiaritas, ut suboriat periculum subversionis; adde, vel nisi communicatio per illas actiones exhibita fiat ad favendum falsis ritibus. Ratio autem esse potest, quia, praefixo hoc periculo, vel est res non magni momenti, qualis censetur civilis communicatio in humanis etiam cum excommunicato vitando, vel certe, cessante eo periculo, cum cesset finis saltem praecipuus prohibitionis, videtur cessare & prohiberi juxta *supra dicta §. 7. num. 38.* Vtraque sententia sua probabilitate non caret.

9. Præter famulatum, officia publica, & delationem armorum, quæ modò num. 7. insinuavimus, & alia quæ universè in superioribus de Paganis dicta sunt unum duntaxat, de quo olim interrogatus suum, hic explicandum occurrit.

10. Erat Turca Mefanæ ita suæ ſuperſtitionis non bibendi vinum tenax, ut illud, propinante Domino, omnino reſpuerit, reſtans vinum ebibere eſſe adverſus ſuam legem; atque adeo grave peccatum contra Deum. Quæſivit Dominus, an vinum ipſe nihilominus propinare licet poſſet, & ad illud ebibendum invitare? Reſpondi ex objecto certè peccatum non eſſe, vinum bibere, at nunc eſſe peccatum ex conſcienciâ erronea illius mæcipij? Nam ſicuti, ſi Chriſtianus putans eſſe mortale, vinum extra comestionem bibere in die jejunii, ſi bibat, peccat conſciencia erronea, quia conſciencia eſt proxima regula operationis in omnibus, ita in Turcâ, &c. Poterit igitur Dominus docere mæcipium de ſuo errore, quo à Turcâ depoſito jam licebit ei vinum propinare. At difficultas erat, quòd Turcæ doctenti Domino nulla ratione acquieſcebat, & interim vini ſuavitæ pellectu, bibere cum prædicta conſciencia erronea ſubinde non recuſabat. Hoc igitur eſt, quod quæritur, an ſcilicet poterit tunc Dominus ad bibendum excitare? Dixi non poſuiſſe, quia verè cooperatus eſſet cum alterius peccato, perinde ac ſi illi Chriſtiano, eo errore non depoſito, potum vini contra diem jejunii perſuaſiſſet. Scio quendam poſuiſſe hanc doctrinam nimis ſcrupuloſam, ſed certè immerito, cum non appareat, unde Dominus id ſine ulla cauſa præſtans poſſit à peccato cooperationis excuſari.

1. **Q**uamvis naturale præceptum sit, ut indoctus de fidei dogmatibus non disputet; esse enim periculum se fallendi; decipiendique simplices, si forte audirent; unde & peccatum mortale ex genere suo committeret.

6. Iure Ecclesiastico interdicitur communicatio Christianorum cum Iudeis, & speciatim quidem prohibetur undecim actiones, nimirum cum Iudeis habere, eorum azimis vesci, Iudeis Medicari, uti, ab eisdem medicamenta accipere, cum ipsis simul se in balneo lavare, eos invitare, vel ad eorum convivia accedere, esse obstrictos, aut nurrices ipsorum, in eorum domibus iisdem familiaris, iisdem legata in Testamentis relinquere, eorumdem esse mancipium, iisdem publica officia committere: ita toto titulo de Iudeis, & c. Nullus, cap. omnes, 284. alique textu reducti à Causo Pal. tom. 1. tr. 4. d. 2. p. 9. num. 6. & Sanc Bonac. Coninch. ibid. cit.

7. He autem speciales prohibitiones solum sunt de
Iudeis, non verò generaliter de omnibus infidelibus:
quia textus de Iudeis dumtaxat loquitur: Ita Castro
Palibid. num. 8. contra Sanch. & Suarium *ibid. cit.* Dux
nihilominus actiones ad alios extenduntur. Prima est

mitteret, cum in rem gravem imprudenter ingereret; tamen adest etiam præceptum Ecclesiasticum his verbis latum, c. *Quicumque*, §. *inhibemus*, de hæresi in 6. *Inhibemus quoque, ne cuiquam laica persona liceat publice, et privatim de fide Catholica disputare; qui vero contrafecerit excommunicationis laqueo innodetur.*

2. Circa præceptum naturale nota, ad illud teneri sive Clericum, sive Laicum, sive indoctus sit, sive doctus: insuper tunc fieri contra illud præceptum, quando adest dictum periculum, & juxta gravitatem periculi, erit & culpa.

3. Circa præceptum Ecclesiasticum, Nota primò illud (laica persona:) Non ergo Clericus, etiam primæ tonsuræ tantum, tenetur hoc præcepto, qui, si indoctus fuerit, solum tenebitur præcepto naturali. Scio Glossam in dict. c. sic habere: *Forè intellexerunt de Laico ad modum plurimariorum, qui illiteratos Laicos vocant, & literatos Clericos* 88. distinction. 6. Inutile. Quid enim, est dicere: quod ruralis Clericus disputando de fide, non incidat in hanc penam. & Doctor Decretorum laicus incidat? Scio, inquam sed non acquiesco, quia verba sunt explicanda juxta communem sensum, non verò Provincie particularis, legesque feruntur de iis, quæ communiter accidunt; accidit autem communiter, quod Clerici sint docti. Ego igitur ex alio capite excuso laicum doctum disputantem, ex eo nimirum, quod probabilis est illa sententia, quæ docet cessante sine legis in uno particulari, cessare & legem pro illo, at disputante docto, cessat periculum errandi. Ita Sanchez lib. 2. in Dec. c. 6. num. 4. licet oppositum deat probabilius. Immo quando hæreticus sollicitat Catholicum, teneri doctum Laicum illum confutare disputando, injuriamque ab Ecclesia repellere, fatetur cum Aragonio idem Sanchez ibid. num. 7.

4. Nota secundò illud (disputare) Nam quia disputare significat illam altercationem, quæ proponendo, & solvendo argumentum, ad aliquid persuadendum, suscipitur, quæque vocatur disputatio formalis, idè non veratur ea disputatio de rebus fidei, quæ solum sit exercendi ingenij causa, vocaturque disputatio materialis, ut passim fit in Scholis.

5. Nota terciò illud (innodetur) nam, quia est futuri temporis, significat excommunicationem ferendam, non latam hæc communiter. Caterum.

6. Dico primò, hunc Canonem vix esse in usu in locis, ubi hæretici grassantur: hanc enim prohibitionem esse ibi consuetudine abrogatam, innuit Valent. 2. d. 1. quæst. 10. p. 4. post. 2. conclus. ubi verò hæretici non adfunt, cum raro occurrat casus persuadendi argumentis fidem, raro contra illam posse peccati.

7. Dico secundò, etiam si Canon hic ubique urget, probabile esse non obligare sub mortali. Ratio est, quia probabile diximus in opus. de exped. Sac. Missæ, lib. 3. cap. 1. §. 8. ex Castro Palao, 1. ut. 3. de leg. d. 1. p. 14. a n. 3. alios citante, & Valentia p. 2. d. 7. q. 3. p. 6. v. *Quorum signum*, penam excommunicationis ferendæ, (et hæc est) impositam in lege non esse signum obligationis sub mortali.

XII. De Præcepto Ecclesiastico emittendi professionem Fidei.

Quoad Beneficiatos.

1. **T**Ria circa hoc, quoad Beneficiatos, Decreta inveniuntur, primam est Tridentini sess. 14. c. 12. de reformatione. Ut provisi de Beneficiis curatis emittant fidei professionem in manibus Episcopi, vel eo impedito (probabiliter sufficit, si is adhuc non impeditus, alij vices suas demandet,) in manibus Vicarij, idque intra bimestre adeptæ possessionis Beneficij: Utque provisi de Canonicis, & Dignitatibus, in Cathedrali, idem faciant, non solum coram Episcopo, sed etiam in Capitulo: secus non faciant fructus suos, nec illis possessio suffragetur.

Huc reducitur & aliud Decretum ejusdem Concilij Trid. sess. 25. cap. 2. de reformatione, ut promovendi in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos idem faciant in prima Synodo Provinciali, cui interfuerint: Huic etiam facit decretum Gregor. XVI. Onus Apostolica servitus, apud Vgol. de pot. Episcop. cap. 1. §. 3. per quod absolute obligantur omnes Episcopi hanc professionem facere.

2. Vbi nota primò, non comprehendi in hoc Decreto Parochos non Beneficiatos, nec Canonicos in Collegiatis, ita Sanchez lib. 2. in dec. cap. 5. n. 1. Quia Decretum ait: *Provisti de Beneficiis, & provisti de Canonicis in Cathedrali*. De eo proviso, qui per aliam occasionem fidei professionem emisit, vide mox, num. 6.

3. Nota secundò, licet aliqui doceant cum, qui intra bimestre modo dicto fidem non profiteretur, perdere in conscientia fructus beneficij, nulla expectata sententia Iudicis, ita Azor. p. 2. lib. 7. cap. 2. q. 1. est tamen probabile posse expectare sententiam, quare non esse obligandum ante illam reddere fructus. Ita Sanchez ibid. n. 10. Ratio est, quia in pœnis est benignior interpretatio faciendæ, & sit cum lex dicit: *Fructus ne faciat suos*, intelligenda est, ne faciat post sententiam. Adde, cum lex vult statim, commissa culpa, fructus esse restituendos, solere explicare, ut fecit Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de reformatione, quando obligavit non residentes: & Pius V. quando obligavit non recitantes officium ad dictos fructus beneficij restituendos.

4. Nota terciò, Cum hoc Decretum contineat penam restituendi fructus, atque adeo sit lex pœnalis, non est improbabile obligare solum ad illam, & non (ut putat Sanchez ibid. num. 1. & Bonac. d. 1. de fide, quæst. 2. p. 3. num. 14. & 15.) ad peccatum mortale. Ratio est, quia diximus in nostro opus. de exped. Sac. lib. 3. cap. 1. §. 8. legem pœnalem ad nil ampliù, nisi ad penam obstringere transgressorem. An satis si profiteri per procuratorem, vide Castro Palao mox citand. num. 10.

Quoad Praelatos Regulares.

5. Secundum Decretum est Pij V. Injunctum nobis, qui prædictam Concilij Constitutionem extendit ad omnes Praelatos Regulares etiam Militarium, ut nimirum intra bimestre à possessione suæ Prælatuæ fidei professionem emittant.

6. Vbi nota primò isti multis locis, hoc usu receptum non esse, quare ibi non obligare rectè monet Sanchez ibid. num. 3. Sorbus apud Cast. tom. 1. tract. 4. d. 5. p. 19. num. 3. ait nullibi esse receptum. Adde pro locis, ubi fortasse servatur, satis esse, si semel per aliam occasionem emisit quædam professionem, quia sic menti legislatoris factum est satis, propter eandem rationem probabile est, si facta professione, Canonicus ad aliam Ecclesiam transferatur, non teneri ex necessitate iterum profiteri, ita Sanch. ibid. num. 6. licet Azor. ibid. cit. neget, negetque Cast. num. 7. trahens ad se Sanchez, sed immeritò. Quod si adest declaratio Cardinalium in contrarium, de ea non constat authenticè. Idem puto, ut affirmat Garz. de Benef. p. 4. cap. 4. num. 17. & 38. cum Sanchez loc. cit. de Magistro artis liberalis, de quo mox dicam, idemque de iis, qui primò Beneficium curatum admittunt, si per aliam occasionem, professi sunt: iidem enim, quoad substantiam præcepto satisfecerunt.

7. Nota secundò hoc Decretum probabiliter non obligare sub mortali. Ratio est quia à Pio V. extenditur ad Regulares illud idem Decretum, quod Tridentinum dederat de Beneficiis Curatis; ergo si illud probabiliter non obligat ad mortale, ut num. 4. vidimus, durum esset, dicere hoc obligare.

Quoad Professores artium liberalium.

8. Tertium Decretum est Pij V. In Sacrosanct. qui ad eandem fidei professionem decrevit teneri omnes Doctores, Magistros, Regentes, & alios Professores artium, utiqua